

EDUCACIÓ I ASSESSORAMENT

Des de la dècada dels noranta fins als nostres dies no deixem de constatar la magnitud dels canvis als quals està sotmesa la nostra societat i que la influeixen en gairebé tots els àmbits; el saccseig arriba també a l'educació, en sentit genèric i en el més restringit de l'educació formal. La simple relació d'alguns fets evidents ajuda a considerar l'amplitud i a la vegada la intensitat d'aquests moviments: la diversitat d'estructures i de cultures de les famílies que convergeixen en un mateix barri o municipi; l'impacte de les TIC i de la cultura audiovisual en els hàbits i costums dels nois i noies; la incorporació d'alumnes cada cop més diferents al nostre sistema educatiu i els reptes que comporta; les dificultats de molts progenitors per contenir i posar límits als seus fills, amb el conseqüent dipòsit de la responsabilitat d'educar-los a mestres i professors...

En aquest context, autors ben coneguts pels nostres indrets s'han ocupat del fenomen segons el qual les diverses instàncies implicades en la formació dels infants i els joves van claudicant progressivament de les seves funcions, de manera que "educació" i "educació escolar" acaben considerant-se pràcticament –i de manera errònia– com a sinònims. S'hi va referir en Joan Subirats, escrivint sobre "l'escola-contenedor"; i ho va fer en César Coll, tot analitzant les conseqüències de la "desresponsabilització" en què incorren institucions i sistemes involucrats en la formació dels joves, que genera una paral·lela i irrefrenable demanda als centres educatius perquè s'ocupin gairebé en exclusiva d'aquesta empresa, en la qual ens juguem el present i el futur de la nostra societat.

Evidentment, els centres educatius, que tenen una funció bàsica en la formació de ciutadans, no poden assumir-la en solitari; un proverbi africà que va fer fortuna fa uns anys estipula que *"fa falta un poblat per educar una criatura"*. I la funció del poblat no la substitueix la incorporació a escoles i instituts de professionals d'aquí i d'allà, especialment si no es disposen de les condicions que poden permetre ubicar-los adequadament, evitar confusions i previsibles nous processos de desresponsabilització. Cal trobar fórmules per posar els recursos al servei d'una educació de qualitat i inclusiva, que capaci els seus usuaris amb les eines necessàries per inserir-se socialment, per aprendre de manera autònoma, i amb els valors que fan possible la convivència. Tot plegat, difícil, si tenim en compte el panorama descrit una mica més amunt.

Avançar en la consecució d'aquestes fites exigeix un compromís polític, social i econòmic que segurament queda massa allunyat del gust per l'èxit fàcil, la manca de solidaritat i l'esperit individualista que semblen ser signes dels nostres temps; i no crec previsible, en el curt termini, que les coses puguin canviar radicalment. Tanmateix, hi ha centres educatius que se'n surten, capaços de canviar, de fer-se més flexibles, de tenir expectatives positives envers els alumnes –que es tradueixen en

actuacions més facilitadores del seu aprenentatge–; centres ben organitzats i dirigits, que gestionen de manera adequada els seus recursos, les relacions humanes, que saben funcionar i que s'obren al seu entorn. Institucions que estimen i ajuden a créixer els nois i noies i que, malgrat les dificultats, experimenten sovint la gratificació de la feina ben feta.

La trajectòria d'aquests centres, fruit de la confluència de decisions, actuacions i aportacions diverses que han ajudat a fer camí, inclou moltes vegades les bones pràctiques d'un assessor psicopedagògic, que ha pogut aportar elements de contrast i de reflexió per mirar les coses d'una manera una mica diferent; no gaire, potser, però el suficient per veure-les de d'un altra perspectiva, per ajudar a recuperar els aspectes positius, per buscar fórmules útils d'afrontar la complexitat, i per ajudar a sistematitzar els processos de treball.

El bon assessorament ajuda a avançar i a aprendre; mostra que quan es col·labora des de perspectives i formacions complementàries s'està més ben situat per buscar i donar les respostes adients als interrogants suscitats. Permet depassar una mirada aïllada i individual sobre els problemes i adoptar un enfocament més ampli, capaç de detectar les necessitats i els recursos adequats per fer-ne front.

Per suposat, no es tracta d'una condició suficient; però sempre he considerat necessària, per a la qualitat de l'educació, l'aportació de coneixement psicopedagògic especialitzat –sobre processos d'ensenyament i aprenentatge, necessitats educatives, components afectius i relacionals de l'educació, aspectes institucionals, educació familiar...–, així com la capacitat d'utilitzar de manera coordinada i racional els recursos educatius i d'altres àmbits (social, sanitari, judicial...) en una perspectiva comunitària o de "xarxa". En un moment de canvis profunds com els que estem vivint i amb reformes més o menys tímides en marxa, la reivindicació de l'assessorament psicopedagògic com a factor de qualitat del sistema educatiu ha de servir per aprofitar l'experiència de més de dues dècades de treball, millorar-la en el que calgui i posar-la al servei dels grans reptes que tenim al davant. D'alguns en parlarem a la propera columna.

Referències bibliogràfiques

COLL, C. (2001) La misión de la escuela y su articulación con otros escenarios educativos: reflexiones en torno al protagonismo y los límites de la educación escolar. VI Congreso Nacional de Investigación Educativa. COMIE. Colima, México.

SUBIRATS, J. (2004) La escuela contenedor. EL PAIS.

 Isabel Solé

Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació
Facultat de Psicologia. UB